

رئیس پژوهشگاه فضایی ایران در گفت‌وگو با «فرهیختگان» خبر داد

مشارکت ۲۵ شرکت دانش بنیان دانشگاهی در توسعهٔ فضای

فرهیختگان

دانشگاه
دوشنبه ۲۱ مهر ۱۴۰۲ | شماره ۴۳۹۹ | WWW.FDN.IR

رئیس دانشگاه آزاد
استان خراسان شمالی و واحد بجنورد
در گفت‌وگو با «فرهیختگان» خبر داد

پاسخ به نیاز صنایع با خدمات ۵ آزمایشگاه تخصصی

رئیس پژوهشگاه فضایی ایران در گفت‌وگو با «فرهیختگان» خبر داد

مشارکت ۲۵ شرکت دانش بنیان دانشگاهی در توسعهٔ فضای

نeda آژهری
رئیس پژوهشگاه فضایی

ایران همگام با پیشرفت‌هایی که در حوزه‌های مختلف علمی داشته، در عرصه‌های فضایی هم به دستاوردهای فناورانه‌ای دست پیدا کرده و شاید کمی دیرتر، اما تلاش می‌کند خود را به کشورهای پیشرفته در این حوزه برساند. در حال حاضر و با عنایت به پیشرفتی که در کشور شاهد آن هستیم، بسیاری از محققان فعال در این عرصه، از بدنه علمی و دانشگاهی هستند که همین امر، دانش محور بودن بسیاری از یافته‌ها و فناوری‌های روز را به وضوح نشان می‌دهد و همزمان، دانشجویانی خبره در این حوزه را تحویل جامعه جهانی می‌دهد به گونه‌ای که امروز، نوجوانان ما می‌توانند در قله‌های جهانی نجوم و فضا بدرخشند و جایگاه خوبی را در کنار سایر کشورهای پیشگام کسب کنند. برای اطلاع از وضعیت کنونی حضور دانشگاه‌ها در پیشبرد فعالیت‌های فضایی کشور، باوحد یزدانیان، رئیس پژوهشگاه فضایی ایران گفت‌وگو کردیم. **وحد یزدانیان، رئیس پژوهشگاه فضایی ایران، در گفت‌وگو با «فرهیختگان» درباره نقش و جایگاه دانشگاه‌ها در فعالیت‌ها و پروژه‌های فضایی گفت:** «شاید اگر ۲۰ سال پیش این سؤال را می‌پرسیدید، می‌گفتم دانشگاه‌ها نقش بسیار کمی در این حوزه داشته و تنها نقش تربیت نیروی انسانی را در این زمینه ایفا می‌کنند. دانشگاه‌ها از حدود ۴۰ تا ۵۰ سال پیش وارد چرخه تربیت نیروی انسانی شدند و به این ترتیب، نیروی انسانی را در حوزه هوا فضا، مکانیک، کامپیوتر و برق تربیت می‌کردند که البته نقش خیلی مهمی را برای پیشبرد این حوزه بر عهده داشتند. به طوری که در حال حاضر، بدنه پروژه‌های فضایی کشور را این نیروهای انجام می‌دهند که تربیت شده دانشگاهی هستند.»

توانمندی دانشگاه‌ها در طراحی و ساخت پروژه‌های فضایی

او در ادامه با اشاره به آغاز رویکرد جدیدی که از ۲۰ سال پیش کلید خورد، عنوان کرد: «ما در این رویکرد، یک سری پروژه‌های کلان برای ساخت ماهواره تعریف کردیم. این پروژه‌ها از اوایل دهه ۹۰ به دانشگاه‌های کشور سپرده شد که سه دانشگاه اول را دانشگاه‌های تهران، صنعتی شریف و دانشگاه علم و صنعت تشکیل می‌دادند. از آنجا بود که تقریباً دانشگاه وارد ساخت ماهواره شد. این اقدامی بود که باعث شد دانشگاه‌ها وارد حوزه ساخت شوند. به مرور، از دل این دانشگاه‌ها، شرکت‌های دانش بنیان پدید آمدند و شروع به ساخت زیرسیستم‌ها و نیز مجتمع این زیرسیستم‌ها کردند. پرتاب‌هایی انجام می‌شد، شکست می‌خوردند و ملام به تجربه آن‌ها افزوده می‌شد.» رئیس پژوهشگاه فضایی ایران با توجه به گسترش جایگاه دانشگاه‌ها در توسعه حوزه‌های فضایی در کشور تأکید کرد: «به لطف خدا، در حال حاضر، دانشگاه‌های ما در حوزه ساخت ماهواره هم وارد شده‌اند به این معنی که هم توانایی طراحی و هم توانایی ساخت دارند؛ البته با توجه به روندی که در زنجیره ارزش صنعت فضایی وجود دارد، دانشگاه‌ها هم به دنبال ایجاد و راه‌اندازی شرکت‌های دانش بنیان حرکت کردند تا به این واسطه، شرکت‌های دانش بنیان وابسته به دانشگاه‌ها نیز در این چرخه ایفای نقش کنند.» یزدانیان در درباره ورود بخش خصوصی به حوزه‌های فضایی اظهار کرد: «در

گزارش‌های منتشر شده به این موضوع پرداخته شده که بخش خصوصی هم وارد حوزه فضایی شده است. این بخش خصوصی، دانشگاه‌پایه بوده و توانسته وارد چرخه ساخت و تولید شود. ما حتی یک سری پروژه با عنوان پروژه‌های پژوهش یک تا پنج تعریف کردیم که در این میان، پژوهش یک، دو، و چهار به منظور سساخت زیر سیستم‌ها و توسعه زیر سیستم‌های ماهواره‌ای به این دانشگاه‌ها و شرکت‌های دانش بنیان واگذار شد. شرکت‌های دانش بنیان فعال در حوزه‌های فضایی اغلب متعلق به دانشگاه‌ها و حتی وابسته به دانشگاه‌ها هستند.» او درباره نقش دانشگاه‌ها در حوزه‌های مختلف مرتبط با فضا به «فرهیختگان» گفت: «در موضوع تحقیقات فضایی و استفاده از تصاویر ماهواره‌ای برای تحلیل‌های کشاورزی، تحلیل‌های منابع آب و نیز براساس هوش مصنوعی، از ظرفیت دانشگاه‌ها استفاده می‌شود، به این معنی که دانشگاه اصلی‌ترین منبع توسعه‌دهنده این سامانه هستند بنابراین بسیار ارتباط نزدیکی میان پژوهشگاه فضایی و دانشگاه‌ها وجود داشته و نقش مهمی در این میان ایفا می‌کنند.» یزدانیان درباره درصد سهم دانشگاه‌ها از پروژه‌های فضایی اشاره کرد: «نمی‌توانم عدد و رقم دقیقی از این سهم بگویم اما اگر بخواهیم کلی حساب کنیم، نقش دانشگاه‌ها در پروژه‌های فضایی ۱۰۰ درصد است؛ چراکه تمام افرادی که در حوزه‌های فضایی ایفای نقش می‌کنند، به نوعی، دانش‌آموخته دانشگاه‌های کشورند؛ اما امیدوارم که در افق ۱۰ ساله آینده، مرکز نقل ساخت و توسعه صنعت فضایی کشور به شرکت‌های دانشجو یان و شرکت‌های خصوصی وابسته به دانشگاه‌ها و نشست گرفته از دانشگاه‌ها منتقل شود.»

دانشگاه‌ها مستقیم در ساخت ماهواره‌ها کمک می‌کنند

او درباره اثرگذاری دانشگاه‌ها در پروژه‌های ملموس فضایی کشور عنوان کرد: «از سال ۹۰ پروژه‌های مهم دانشگاهی کلید خورد، پروژه‌هایی که با حضور مستقیم دانشگاه‌ها آغاز شد و به سرانجام رسید. به عنوان مثال، ماهواره دوستی، ماهواره‌ای بود که «شریف‌ست» بود و با نقش آفرینی مستقیم دانشگاه شریف تعریف شده بود. ماهواره امیرکبیر، طراحی و ساخت دانشگاه صنعتی امیرکبیر بود. ماهواره ظفر که در حال ساخت است، محصول دانشگاه علم و صنعت و یک شرکت دانش بنیان وابسته به دانشگاه است. ماهواره ناهید که پرتاب شد، از مشورت حدود چهار یا پنج دانشگاه بزرگ کشور بهره‌مند بود.»

۲۵ شرکت دانش بنیان دانشگاهی همکاری داریم

رئیس پژوهشگاه فضایی ایران در ادامه به همکاری با شرکت‌های دانش بنیان اشاره کرد و گفت: «ما در حال حاضر با حدود ۲۴ یا ۲۵ شرکت دانش بنیان وابسته به دانشگاه‌ها همکاری می‌کنیم. در این میان، تعداد شرکت‌های بخش خصوصی به مراتب تعداد بالایی بوده و متجاوز از ۷۰ تا ۸۰ شرکت را به خود اختصاص می‌دهد.» او درباره حمایت‌های دولتی از پروژه‌های فضایی در کشور اظهار کرد: «در حوزه فضایی، دولت باید حمایت‌هایی را در دست‌رکار خود قرار دهد و به عبارتی، بخش اعظمی از پروژه‌های فضایی که در کشور انجام می‌شوند، با حمایت بخش دولتی پیش می‌روند و به سرانجام می‌رسند. در حال حاضر، رقم دقیقی از سرمایه‌گذاری‌های بخش دولتی در این حوزه وجود ندارد؛ اما طبق آمار ارائه شده، در چهار سال گذشته رقمی بین ۱۰ تا ۱۰۰ همت در زمینه صنعت فضایی کشور سرمایه‌گذاری شده است.»

سارا طاهری
رئیس پژوهشگاه فضایی

خراسان شمالی، استانی در شمال شرقی ایران، با کوه‌ها و دشت‌های گسترده‌اش، زمانی بیشتر با چالش‌های توسعه آموزشی و پژوهشی شناخته می‌شد؛ اما دانشگاه آزاد اسلامی با فعالیت‌های مستمر و هدمند خود، توانسته است نقش مهمی در توسعه علمی، فناوری و اشتغال این استان ایفا کند. از آغاز فعالیت واحد بجنورد در مهرماه ۱۳۶۷ با تنها ۹۹ دانشجو و دوازده کارشناسی علوم تربیتی و کاردانی برق در ساختمان‌های استیجاری، تا امروز که با راه‌اندازی شرکت‌های فناوری، آزمایشگاه‌های تخصصی و گسترش رشته‌های کارشناسی و کارشناسی ارشد، توانسته به قطبی علمی و فناورانه در استان تبدیل شود. دانشگاه آزاد استان خراسان شمالی در شش ماه نخست سال جاری، دستاوردهای چشمگیری در عرصه‌های آموزش، پژوهش و فناوری ثبت کرده است. افتتاح آزمایشگاه‌های تخصصی گیاه پزشکی، دام و طیور و خاک‌شناسی و کسب درآمدهای غیرشهریه‌ای قابل توجه، تنها بخشی از این اقدامات است. در این گزارش در گفت‌وگو با غلامرضا کاظمی، رئیس دانشگاه آزاد اسلامی استان خراسان شمالی و واحد بجنورد درباره فعالیت‌های انجام شده در این استان پرداخته‌ایم که در ادامه مشروح آن را از نظر می‌گذرانیم.

یکی از مهم‌ترین اقداماتی که در ۶ ماه نخست اسما در دانشگاه آزاد اسلامی استان خراسان شمالی اتفاق افتاده است گسترش رشته‌های تحصیلی در واحد بجنورد و اسفراین است. کاظمی در این خصوص اظهار کرد: «در واحد بجنورد، رشته‌های کارشناسی ارشد مشاوره - مشاوره خانواده، کارشناسی ارشد مدیریت دولتی - توسعه منابع انسانی، کارشناسی علوم آزمایشگاهی دامپزشکی، کارشناسی مدیریت دولتی و کارشناسی مشاوره راه‌اندازی شده‌اند. همچنین در واحد اسفراین، رشته‌های کارشناسی ارشد برنامه‌ریزی درسی و کارشناسی حسابداری به مجموعه رشته‌های دانشگاه اضافه شده است.» او همچنین در خصوص برنامه‌های دانشگاه برای جذب دانشجو اظهار کرد: «تعداد دانشجویان از ۶۷۰۰ تا ۶۸۰۰ نفر در سال ۱۴۰۰ به حدود ۱۳ هزار نفر رسیده و ان‌شاء‌الله تا سال ۱۴۰۴ این تعداد بیشتر خواهد شد. رشته پزشکی دانشگاه در سومین سال فعالیت خود با ۵۵ دانشجو آغاز شد و اکنون حدود ۱۵۰ تا ۱۶۰ دانشجو در حال تحصیل هستند. رشته پزشکی عملکرد بسیار خوبی در استان داشته است.»

انعقاد قراردادهای برون دانشگاهی به ارزش ۹ میلیارد ریال

بخشی از فعالیت‌های این استان نیز در حوزه پژوهشی متمرکز است. رئیس دانشگاه آزاد اسلامی استان خراسان شمالی و واحد بجنورد، در تشریح دستاوردهای پژوهشی و فناورانه دانشگاه نیز

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی استان خراسان شمالی و واحد بجنورد در گفت‌وگو با «فرهیختگان» خبر داد

پاسخ به نیاز صنایع با خدمات ۵ آزمایشگاه تخصصی

شرکت فعالیت می‌کند و توانسته است فعالیت‌های خوبی را انجام دهد. علاوه بر این، هم دانشجویان و هم بازنشستگان دانشگاه در این مجموعه مشغول به کار شده‌اند.» او افزود: «یک شرکت فناوری دیگر نیز در ماه‌های اخیر راه‌اندازی شده است. این شرکت در حوزه دوخت و دوز فعالیت می‌کند و توسط یکی از دانشجویان دانشگاه تأسیس شده است. پارکینگی که پیش‌تر پنج سال با استفاده مانده بود، در قالب قراردادهای تپ شرکت‌های دانش بنیان و هسته‌های فناوری به بهره‌برداری رسیده و پیش‌بینی شده است که حدود ۵۰ نفر در آن مشغول به کار شوند. دانشجو یان رشته‌های دوخت و مدل لباس نیز در این مجموعه آموزش خواهند دید. در واقع فعالیت‌های ما در این حوزه محوم آموزش خواهد بود.»

رئیس دانشگاه آزاد اسلامی استان خراسان شمالی و واحد بجنورد در ادامه گفت: «همچنین با یک شرکت فناوری در حوزه کشاورزی قرارداد بسته‌ایم. ۹ هکتار زمین دانشگاه در اختیار این شرکت قرار خواهد گرفت تا بتواند در آن به شکل نهالستان فعالیت کرده و بهره‌برداری مناسبی داشته باشد.»

راه‌اندازی آزمایشگاه گیاه پزشکی

یکی دیگر از فعالیت‌های دانشگاه آزاد استان خراسان شمالی در حوزه آزمایشگاه‌هاست. کاظمی در این خصوص با بیان اینکه آزمایشگاه درجه یک گیاه پزشکی کشور را راه‌اندازی کرده‌ایم، توضیح داد: «طی همین مدت حدود ۳۰۰ میلیون تومان در آمد داشته است. همچنین مجوز آزمایشگاه گل و گیاه و باغات را نیز دریافت کرده‌ایم که کل باغستان‌های استان می‌توانند از خدمات آن بهره‌مند شوند.» کاظمی اضافه کرد: «برای نمونه، آزمایشگاه ما به منظور بررسی آفات و مسائل مرتبط با باغات، فعالیت‌های بسیار مؤثری در استان انجام می‌دهد؛ چراکه رشته کشاورزی و باغات در دانشگاه داریم و این خدمات در سطح استان ارائه می‌شود. در واقع تمام فعالیت‌های آزمایشگاهی مرتبط با باغات از کانال آزمایشگاه دانشگاه عبور می‌کند. آزمایشگاه دام و طیور نیز مجوزهای لازم را دریافت کرده و ما در حال انجام فعالیت‌های مربوطه در سطح استان هستیم. همچنین مجوز قرنطینه دام و طیور را نیز دریافت کرده‌ایم. بر اساس این مجوز، کسانی که از آزمایشگاه گل و گیاه یا دام و طیور دارند، در صورت داشتن سابقه و تجهیزات مناسب، می‌توانند از مجوز قرنطینه بهره‌مند شوند. در حوزه قرنطینه گیاه پزشکی، علاوه بر واردات برنج، اخیراً صادرات انگور نیز انجام شده است.» او افزود: «آزمایشگاه همکار دامپزشکی نیز برآورد سالانه‌ای معادل حدود ۸۰۰ میلیون تومان دارد. همچنین آزمایشگاه غذا و دارو با محوریت شکر و پنیر در حال دریافت مجوز است و در صورت اخذ مجوز، تمام واحدهای آبنبات‌سازی خراسان شمالی تحت پوشش این آزمایشگاه قرار خواهند گرفت. آزمایشگاه همکار خاک‌شناسی نیز مجوزهای لازم را دریافت کرده و در حال رازی برای نمونه‌گیری است.»

اظهار کرد: «در این مدت قراردادهای متعددی با طرح‌های برون دانشگاهی به ارزش ۹ میلیارد ریال منعقد شده و یک طرح درون دانشگاهی نیز به مبلغ ۱۰۰ میلیون ریال اجرایی شده است. علاوه بر این، درآمد حاصل از تشکیل هسته‌ها و واحدهای فناوری به ۱۳ میلیارد ریال رسیده و مرکز خدمات آزمایشگاهی دانشگاه نیز توانسته ۲ میلیارد ریال در آمد کسب کند.»

او در بخش دیگر سخنانش گفت: «۶ ماه ابتدای امسال برای اولین بار سه پژوهانه نیز به دانشگاه اختصاص یافته است. در عرصه‌های علمی و آموزشی، تیم الپیدایشیمی دانشگاه به کشور ترکمنستان اعزام شد؛ ۲۸۰ پایان‌نامه و ۲۵ رساله دکتری دفاع شد و ۷۱ مقاله مستخرج از پایان‌نامه و ۵۵ مقاله غیرمستخرج منتشر شد.» کاظمی اشاره کرد: «اقدامات و مجوزهای لازم جهت اجرای طرح نیروگاه یک مگاواتی نیز انجام شده است.»

تراز مالی دانشگاه آزاد خراسان شمالی مثبت‌شد

یکی از اقداماتی که تمام استان‌های دانشگاه آزاد موظف به پیگیری و انجام آن هستند کسب درآمد غیرشهریه‌ای است. برنامه‌ای که در استان خراسان شمالی نیز در حال انجام است. کاظمی درباره درآمدهای غیرشهریه‌ای این استان توضیح داد: «حدود ۱۰۷ ماه از حقوق کارمندان استان را از منابع غیرشهریه‌ای کسب کرده‌ایم. به طور مثال، می‌توان گفت حدود ۴۰ میلیارد تومان در سال از منابع استان محسوب می‌شود. سال گذشته این رقم معادل یک ماه حقوق مثبت ۴۳ میلیارد تومان شد. الحمدلله بودجه ما مثبت است و از وضعیت منفی خارج شدیم. امیدواریم در سال آینده نیز بتوانیم سهم بیشتری از درآمدهای غیرشهریه‌ای را به دانشگاه اختصاص دهیم.» او افزود: «در بحث رتبه‌بندی عملکردی، واحد بجنورد سه پله ارتقا یافته و سایر واحدها نیز بین سه تا پنج رتبه رشد داشته‌اند.»

ایجاد فرصت‌های شغلی در شرکت‌های فناوری

دانشگاه آزاد اسلامی استان خراسان شمالی در حوزه ایجاد شرکت‌های فناوری نیز ورود کرده تا جایی که توانسته در این حوزه فرصت‌های شغلی زیادی را ایجاد کند. کاظمی در این باره گفت: «در این مدت چند شرکت فناوری در دانشگاه آزاد استان مشغول به کار شده‌اند که مجموعاً بیش از ۴۵ نیروی انسانی در آن‌ها مشغول به کار شدند. یک شرکت فناوری در حوزه چوب و مبل فعال است که یکی از اعضای هیئت علمی دانشگاه که دکترای چوب دارد در این